

Tabel 22. Ülevaadeavaliku väljapaneku käigus DP eskiislahenduse ja KSH aruande eelnõu kohta laekunud arvamustest ning nendega arvestamisest

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus (osaliselt lühendatult)	Kommentaar arvamusel arvestamise kohta
Kaitseministeerium, 16.03.2020 nr 12-4/20/439	<p>Kaitseministeerium esitab DP ja KSH aruande eelnõu kohta järgmise arvamusel.</p> <p>1. DP ja KSH aruande eelnõu dokumentides ei ole piisavalt selgesti kajastatud Kaitseministeeriumi esitatud ehitise kõrguse piirangut, mis on vajalik riigikaitse ehitise töövõime tagamiseks. Kaitseministeerium andis juba DP lähteseisukohtade koostamise menetluses 28.05.2019 kirjaga nr 12-1/19/1714 Alutaguse Vallavalitsusele teada, et riigikaitse ehitise töövõime säilimise tagab vaid alternatiivides madalaima kõrgusega ehitised. Kaitseministeerium jääb varem esitatud kõrguspiirangu juurde. Praegu saab Kaitseministeerium nõustuda vaid 45 m kõrguse alustarindi kavandamisega. Koostatavas DP-s tuleb selle kõrguspiiranguga arvestada seni, kuni ei ole rakendatud täiendavaid riigikaitse meetmeid, mis võimaldaksid kõrguspiirangust loobuda.</p>	<p>Arvestame märkusega detailplaneeringu koostamise käigus ja lähtume alustarindi kavandamisel Kaitseministeeriumi 45 meetri nõudest, kuid seame detailplaneeringusse tingimuse, et kõrgema alustarindi rajamine on võimalik, kui on rakendatud riigikaitse objektide töövõime tagamiseks kompensatsioonimeetmed, mille väljaselgitamiseks tehakse järgmistes etappides koostööd Kaitseministeeriumiga.</p> <p>KSH aruande eelnõus riigikaitse ehitise töövõime tagamise teemat ei käsitleta, sest KeHJS-est tulenevalt ei kuulu see KSH ülesannete hulka.</p>
	<p>2. Riigikaitse ehitise töövõimet võib vähendada ka planeeritava päikeseelektrijaama (detailplaneeringus nimetatud ka päikesepark) mõju. Arvestades, et praegu kehtivad õigusaktid võivad planeeringu kehtimise aja jooksul muutuda, palume korrigeerida seletuskirja punktis 3.3 päikeseelektrijaama kohta märgitud tingimuse sõnastust ning asendada viide praegu kehtivale majandus- ja taristuministri 14.07.2015 määrusele nr 91 järgmise sõnastusega: „Päikeseelektrijaam peab vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele“.</p>	<p>Tähelepanekuga arvestatakse ja seletuskirja sõnastust on vastavalt märkusele korrigeeritud.</p>
Keskkonnaministeerium, 19.03.2020 nr 7-15/19/2305-5	<p>Tutvunud nimetatud materjalidega, esitab Keskkonnaministeerium järgnevad ettepanekud:</p> <p>1. Teeme ettepaneku lisada detailplaneeringusse ja KSH aruandesse tingimus, et kui maa-alune veereservuaar rajatakse kaevanduse põrandast sügavamale, siis põhjaveetaseme</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse. KSH aruande peatükki 8.3 lisatakse punkt: Kui PHEJ maa-alune reservuaar rajatakse kaevanduse põrandast sügavamale, siis tuleb projekteerimise staadiumis, kui on täpsemalt teada tegevuspiirkonna hüdrogeoloogilised andmed ja PHEJ maa-aluse osa ehitamise tehnoloogia, prognoosida</p>

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus (osaliselt lühendatult)	Kommentaar arvamusel arvestamise kohta
	muutused ehitamise ajal prognoositakse hüdrogeoloogilise modelleerimise teel.	põhjaveetaseme muutused ehitamise ajal hüdrogeoloogilise modelleerimise teel (teostada põhjavee alanduslehtri ulatuse modelleerimine). KSH aruande peatükis 8 esitatud keskkonnameetmed lisatakse detailplaneeringu seletuskirja (vt ka vastus punktile 3).
	2. Palume KSH aruande ptk 6.10 „Mõju maavaradele ja kaevandamisele“ selgitada kaevandamisloa nr KMIN-054 mäeeraldise piiride muutmist sügavuse suunas seoses alternatiiviga rajada PHEJ maa-alune veereservuaar kaevanduse pörandast sügavamale.	PHEJ maa-aluse reservuaari rajamine kaevanduse põhjast sügavamale ei ole kaevandamine, vaid ehitamine. Eeltoodust lähtuvalt puudub vajadus mäeeraldise piiride muutmiseks sügavuse suunas. Selgituseks, et ehitamine on mh ka pinnase või katendi ümberpaigutamine sellises ulatuses, millel on oluline püsiv mõju ümbritsevale keskkonnale ja funktsionaalne seos ehitamisega (EhS § 4 lg 1). Ehitusseadustiku seletuskirjas nenditakse, et teatud tegevused, mida defineeritakse muudes seadustes kui kaevandamist (nt maavara maapõuest väljamine) võivad olemuselt täita ka ehitamise mõiste. Kaevandamise eesmärgiks pole siiski ehitise tekitamine, vaid väljata maavara maapõuest ning seda kaubastada (ehitusseadustiku (SE 555) seletuskiri, lk 7). Seega lähtuda tuleb sellest, kas eesmärgiks on tekitada ehitise või kaevandada maavara ja seda kaubastada. Kuna arendaja eesmärgiks on rajada PHEJ kui ehitise, siis on selleks vaja ehitisluba, mitte kaevandamisluba. KSH aruande ptk 6.10 täiendatakse vastavalt.
	3. Detailplaneeringus on ptk 3.6 „Keskkonnatingimused“ kirjas, et käesolevas detailplaneeringus ja selle KSH aruandes antakse soovitusel ja ettepanekud edasiseks tegevuseks, sh keskkonnamõju hindamise läbiviimiseks projekti koostamise käigus. KSH aruandes, sh ptk 8 on esitatud keskkonnameetmed – leevendusmeetmed negatiivse keskkonnamõju vähendamiseks või vältimiseks. Nimetatud meetmeid ei ole lisatud detailplaneeringu seletuskirja. Teeme ettepaneku lisada ka detailplaneeringusse keskkonnameetmed planeeritava tegevuse elluviimiseks, sh projekteerimiseks ja keskkonnamõju hindamisel arvestamiseks. Kui detailplaneering kehtestatakse,	Arvestame ettepanekuga detailplaneeringu põhilahenduse koostamisel. Märkime, et käesolevas etapis on küsitud seisukohti detailplaneeringu eskiislahendusele. Laekunud ettepanekute pinnalt täiendame detailplaneeringu lahendust enne selle esitamist kooskõlastamiseks. Meetmed keskkonnamõju vähendamiseks või vältimiseks lisame samuti detailplaneeringu seletuskirja.

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus (osaliselt lühendatult)	Kommentaar arvamuslega arvestamise kohta
	on planeeringus esitatud meetmed planeeringu elluviimisel kohustuslikud arvestada.	
Keskkonnaamet, 17.03.2020 nr 6-5/20/4228	<p>Keskkonnaamet märgib järgmist:</p> <p>1. Kui maa-aluse reservuaari ehitamise ajal on vaja süvendist vett välja pumbata, tekib lokaalne ehitusaegne alanduslehter. Alanduslehtri ulatus sõltub veekihist väljapumbatava vee hulgast ja pumpamise ajalisest kestvusest. Aruande eelnõust ei tule aga välja, kui suur on ikkagi alanduslehtri ulatus. Kas seda on kavas modelleerida siis, kui projekteerimise käigus viiakse läbi täpsemad hüdrogeoloogilised uuringud? Keskkonnaamet palub antud osa selgitada.</p>	<p>Selgitus: Alanduslehtri ulatust on kavas täpsemalt modelleerida projekteerimise etapis, kui viiakse läbi piirkonna hüdrogeoloogilised uuringud ja on rohkem teavet PHEJ maa-aluse osa ehitamise tehnoloogia kohta. KSH aruande ptk 8.3 on vastavalt täiendatud. DP KSH aruande peatükki 6.5 lisatakse alanduslehtri tekkimise põhimõtteline käsitlus koos võimaliku mõju tõenäosusega piirkonna veevarustusele (puurkaevudele).</p>
	<p>2. Aruande eelnõu peatükis 6.5 (lk 47) on kirjas, et PHEJ töötamise ajal mõju piirkonna põhjaveetasemele ja -kvaliteedile puudub. Kui juhtida vahetusvesi mahutitest suletud kaevanduse põhjaveekogumisse, siis millist mõju see vesi võib avaldada suletud kaevandusveele ja kas see võib mõjutada ka teisi põhjaveekihte? Peatükis 8.3 (lk 83) on öeldud, et projekteerimise etapis teostatava mõju hindamise käigus tuleb täpsemalt analüüsida PHEJ süsteemis ringleva vee peamisi hüdrokeemilisi muutusi ja nendega kaasnevaid võimalikke tagajärgi. Seega kui selgub, et ringluses oleva veekvaliteet ei vasta määruse nr 61 saasteainete piirväärtuste nõuetele ja halvendab suletud kaevanduses oleva veekvaliteeti, siis tuleb välja pakkuda projekteerimisel ka vee puhastamise võimalused enne suletud kaevandusse tagasi juhtimist.</p>	<p>Selgitus: Arvestades PHEJ süsteemi maksimaalset veekogust (maksimaalne kasulik maht 500 000 m³) ja suletud kaevanduse põhjaveekogumi mahtu (Estonia kaevanduse maht 250 000 000 m³) ning tühjendamise eeldatavat väga väikest sagedust (kui üldse), siis ei ole alust arvata, et PHEJ süsteemist ärajuhitud vesi võiks avaldada olulist negatiivset mõju suletud kaevanduse põhjaveekogumile ja selle kaudu mõjutada teisi põhjaveekihte. Mahutite vahetusvee juhtimise vajadust (sagedust) ja tingimusi suletud kaevanduse põhjaveekogumisse, samuti süsteemis ringleva vee võimalikke hüdrokeemilisi muutusi täpsustatakse projekteerimise staadiumis. Ptk 6.5 ja 8.3 on vastavalt täiendatud.</p>
	<p>3. Aruande eelnõu peatükkides 6 ja 7 (lk 55), 8.2 (lk 81) ja 8.3 (lk 82) on räägitud vee erikasutusloast. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et hetkel kehtiva veeseaduse kohaselt ei ole korrektne kasutada sõna „vee erikasutusluba“ ning palub aruande eelnõud korrigeerida.</p>	<p>Arvestatud. Aruannet on korrigeeritud vastavalt hetkel kehtivale veeseadusele.</p>
	<p>4. Detailplaneeringus tehakse ettepanek Rannapungerja jõe kalda ehituskeeluvööndi vähendamiseks. Keskkonnaamet soovib tegevuse planeerida väljapoole kalda ehituskeeluvööndit, et planeeringulahenduse realiseerimine</p>	<p>Arvestame ettepanekuga detailplaneeringu ehitusõiguse kavandamisel.</p>

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus (osaliselt lühendatult)	Kommentaar arvamusel arvestamise kohta
	tulevikus ei takerduks ehituskeeluvööndisse soovitud osa rajamise keelava otsuse taha.	
	5. Keskkonnaamet on nõus aruande eelnõus toodud järelustega vee-elustiku osas, et parim lahendus Rannapungerja jõele ja Peipsi järvele on, kui PHEJ süsteemist väljapumbatava vee ja sademevee ülevoolu ei suunata looduslikku veekogusse. Juhul, kui suunatakse liigvesi Rannapungerja jõkke, tuleb eelnevalt analüüsida liigvees olevad saastenaõtjate määrad, sh fenoolid, naftasaadused ning nende mõju vee-elustikule. Mõju hindamisel arvestada koosmõju juba kaevandusest väljapumbatava vee näitajatega. Projekteerimisel tuleb leida lahendus vee puhastamisele ning aruande eelnõu peatükis 6.8.1 (lk 57) teises lõigus nimetatud võimalikule ohule jõe ajutiste üleujutuste ja alanemiste mõjule vee-elustikule.	Ettepanekud on arvestamiseks projekteerimise etapis. KSH aruande ptk 8.3 on vastavalt täiendatud.
	6. Aruande eelnõu peatükis 6.3.6 on toodud, et õhusaastet võib põhjustada aheraine laadimine maapealse alustarindi rajamiseks. Aheraine purustussõlme tööga võib samuti kaasna tolmu eraldumine. Samas peatükis on mainitud, et PHEJ ehitustöödega seotud õhusaaste ei lisandu Enefit Kaevandused AS-ile olemasolevale õhusaastele (mõju ei suurene). Arvestades aheraine koguseid mis võivad olla vahemikus 27 500 000 kuni 32 400 000 tonni ning asjaolu, et kehtivas keskkonnaloas ei ole aheraine laadimisega või purustamisega seotud heiteallikaid käsitletud, tuleb aruande eelnõus hinnata aheraine laadimisel ning purustussõlme töö käigus eralduvate saasteainete heitkoguseid ning lisaks modelleerida saasteainete hajumine.	Selgituseks: KSH aruandes on selgelt välja toodud, et PHEJ rajamise käigus õhusaaste võrreldes praeguse tegevusega ei suurene, sest need kaevandamisega ja PHEJ rajamisega seotud aheraine transport ei liitu. Tegevus, mis praegu toimub olemasoleva puistangu alal, muudab asukohta ja hakkab toimuma kavandatava alustarindi asukohas, st kaevandusest väljatavast aherainest hakatakse rajama PHEJ alustarindit ja olemasolevasse puistangusse aheraine vedamine selleks ajaks peatub. Estonia kaevanduse kehtivas keskkonnaloas ei ole aheraine laadimise ja purustamisega seotud heiteallikaid käsitletud põhjusel, et sellest tegevusest saasteaineid (eelkõige tolmu) ei eraldu. Estonia kaevanduse välisõhu saasteloa lubatud heitkoguste projektis ¹ (ptk 4) on selgitatud, et kaevanduse rikastusvabrik ei mõjuta välisõhu kvaliteeti, sest hoone on kinnine ning kasutatakse märgrikastamise tehnoloogiat. Aheraine laadimine punkritest toimub küll välisõhus, kuid see on

¹ AS Eesti Energia Kaevandused Estonia kaevanduse välisõhu saasteloa lubatud heitkoguste projekt. Eesti Keskkonnauuringute Keskuse Kesklabor. Tallinn 2014

Asutus/isik, kirja kuupäev ja number	Arvamus (osaliselt lühendatult)	Kommentaar arvamuslega arvestamise kohta
		<p>õhusaaste seisukohalt ebaolulise mõjuga, sest rikastusvabrikut läbinud märja/niiske aheraine käitlemisel tolmu ei eraldu. Samuti kukub aheraine kinnisest punkri avast otse kõrge karjäärrikalluri kasti. PHEJ maapealse alustarindi rajamiseks kasutatakse aheraine läbib sedasama Estonia kaevanduse rikastusvabrikut (sh märgtehnoloogiat) ja see on kavas transportida ilma vaheladustamiseta otse ettenähtud asukohta kas kallurite või kavandatava kinnise konveieri abil. Eeltoodust lähtuvalt on hinnatud, et aheraine laadimisel ning purustussõlme töö käigus ei eraldu välisõhu saasteaineid (tolmu). Kuna puuduvad eralduvate saasteainete heitkogused, siis ei ole võimalik modelleerida ka saasteainete hajumist. KSH aruande ptk 6.3.6 on vastavalt täiendatud.</p>
Maanteeamet, 04.02.2020 nr 15-2/20/6384-1	Oleme tutvunud Teie poolt edastatud Alutaguse valla Estonia pumphüdroelektrijaama DP ja KSH eelnõuga. Meie poolt täiendavaid märkusi ei ole.	Võetud teadmiseks.
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, 30.03.2020 e-kiri	TTJA tutvus Alutaguse valla veebilehel olevate nimetatud KSH ja DP materjalidega ning märgib, et täiendavaid märkusi pole.	Võetud teadmiseks.